

شماره: ۳۲۸۴۷۳
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۸/۱۷
اربعیت: فوری
پوست:

جمهوری اسلامی ایران
شورای عالی امنیت ملی

خیلی محرمانه

نماینده مقام معظم رهبری
و دبیر شورای عالی امنیت ملی

بسم الله الرحمن الرحيم

محضر مبارک رهبر معظم انقلاب اسلامی
حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی)
✓ حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر رئیسی
رئیس جمهور محترم و رئیس شورای عالی امنیت ملی

موضوع: اقدامات پیشنهادی برای جلوگیری از تشکیل کمیته حقیقت‌یاب در نشست ویژه شورای حقوق بشر
باسلام و احترام؛

به استحضار می‌رساند؛ با عنایت به قطعی شدن برگزاری نشست ویژه شورای حقوق بشر (۲۱-۲۵ نوامبر) در مورد حوادث اخیر ایران که خروجی آن به احتمال بسیار زیاد ایجاد «کمیته حقیقت‌یاب» خواهد بود، پیامدهای تشکیل کمیته به همراه پیشنهاداتی برای جلوگیری از تشکیل آن، به شرح زیر تقدیم می‌گردد.

الف- تشکیل کمیته حقیقت‌یاب و پیامدهای آن

کمیته حقیقت‌یاب سازکاری است که تاکنون تنها برای کشورهای درگیر مخاصمات مسلحانه مانند لیبی، سودان و سوریه ایجاد شده است و لذا تعیین آن برای موضوع حقوق بشری امری بی‌سابقه و القاء کننده وجود بحران در جمهوری اسلامی ایران بوده و تبعات بیشتری از تعیین گزارش‌گر ویژه کشوری خواهد داشت (علاوه بر تبعات سیاسی، تبعات حقوقی در پی خواهد داشت). مأموریت عام این کمیته احراز مسئولیت دولت‌ها (نقض‌های فاحش حقوق بشر و علل و عوامل آن) و رویه کمیته تاکنون، اولاً، ارائه اسامی ناقضان حقوق بشر به صورت محرمانه به هیأت رئیسه شورای حقوق بشر و ثانیاً، توصیه به شورای امنیت برای تشکیل دیوان کیفری بین‌المللی به منظور رسیدگی به جرائم اشخاص یادشده، (حتی برای کشورهای غیر عضو دیوان کیفری) بوده است که هرچند به دلیل عدم وجود مخاصمه مسلحانه در ایران رویه دوم منتفی به نظر می‌رسد اما تعیین عاملان نقض حقوق بشر زمینه مناسبی برای مشروعیت بخشی به اعمال تحریم علیه مقامات کشور خواهد بود.

ب- بسته پیشنهادی برای جلوگیری از تشکیل کمیته حقیقت‌یاب بین‌المللی

۱. دعوت از گزارش‌گر ویژه «حق تجمعات مسالمت‌آمیز» برای سفر به ایران

با عنایت به این‌که؛ اولاً؛ رئیس شورای حقوق بشر در ملاقات با هیأت اعزامی ایران به ژنو، اعلام کرده است که در صورت دعوت از گزارش‌گر ویژه «حق تجمعات مسالمت‌آمیز» یا «منع خشونت علیه زنان» برای سفر به ایران، امکان منتفی شدن تشکیل کمیته حقیقت‌یاب وجود دارد (و قول داده است در این زمینه تلاش

کند)، ثانیاً؛ تبعات دعوت و پذیرش گزارش‌گر ویژه «حق تجمعات مسالمت آمیز»، نسبت به گزارش‌گر «منع خشونت علیه زنان» کم‌تر است (موضوع حقوق زن دارای مبانی شرعی بوده و در موارد متعددی امکان انعطاف وجود ندارد)؛ لذا بنا به دلایل زیر دعوت از گزارش‌گر ویژه «حق تجمعات مسالمت آمیز» برای سفر به ایران به منظور جلوگیری از تعیین کمیته حقیقت‌یاب - پس از راستی‌آزمایی در مورد اینکه آیا کشورهای بانی قطعنامه چنین جایگزینی را می‌پذیرند یا خیر؟ - موجه به نظر می‌رسد:

- دعوت از گزارش‌گر «حق تجمعات مسالمت آمیز»، اولاً؛ به ابتکار کشورمان بوده، ثانیاً؛ یک تعامل مثبت با شورای حقوق بشر تلقی خواهد شد، ثالثاً؛ امکان مدیریت زمان انجام سفر به بعد از اغتشاشات و تأخیر انداختن در مواعید بعدی، مدیریت برنامه‌های بازدید و حتی پذیرش برخی توصیه‌های نهایی گزارش‌گر (مانند اصلاح برخی قوانین عادی) وجود دارد؛ اما تعیین کمیته حقیقت‌یاب اولاً؛ تحمیلی و در زمان اغتشاشات است، ثانیاً؛ رد درخواست سفر کمیته حقیقت‌یاب به ایران، عدم همکاری با شورای حقوق بشر تلقی می‌گردد، ثالثاً؛ کمیته حقیقت‌یاب تمامی اطلاعات خود را از معاندین دریافت کرده و نظراتش غیرقابل اجرا خواهد بود.
- ماموریت گزارش‌گر «حق تجمعات مسالمت آمیز» ابتدائاً محدود به یک موضوع است که ممکن است موجب ورود وی به سایر حوزه‌ها مانند خشونت علیه زنان نیز بشود، لکن قطعنامه تشکیل کمیته حقیقت‌یاب، به احتمال زیاد از ابتدا مأموریت بررسی تمامی موضوعات حقوق بشری ناظر بر حوادث اخیر را به کمیته خواهد داد و برخی کارشناسان اعتقاد دارند احتمال تسری موضوع اقدام‌های دهه ۶۰ و ... نیز به‌عنوان ماموریت کمیته وجود دارد.
- سیاست نظام ضمن تصمیم بر قطع کامل تعامل با جاویدرحمان - گزارش‌گر ویژه کشوری - دعوت از گزارش‌گران موضوعی مانند گزارش‌گر منع تحریم، برای استفاده از ظرفیت ابجایی آنان و نیز جلوگیری از تمدید ماموریت گزارش‌گر ویژه کشوری بوده است و از آن‌جا که نمی‌توان صرفاً از گزارش‌گران خوش‌خیم مانند حق آب آشامیدنی سالم و غذا دعوت نمود (آنان نیز نمی‌پذیرند)، حتی اگر حوادث اخیر نیز رخ نمی‌داد، بررسی امکان دعوت از سایر گزارش‌گران در دستور کار قرار داشت که از جمله دعوت از گزارش‌گر «حق تجمعات مسالمت آمیز» به دلیل تبعات کم‌تر در اولویت قرار داشت.
- قطعاً گزارش‌گر «حق تجمعات مسالمت آمیز» دارای نکات منفی خواهد بود، لکن با توجه به اولاً؛ برگزاری چندین هزار تجمع مسالمت‌آمیز بدون حادثه در طول سال در اقصی نقاط کشور و ثانیاً؛ با وجود مستندات متعدد (اعم از تصویری، ملاقات با قربانیان، اغتشاش‌گران و...) از دخالت دولت‌های خارجی و گروهک‌های تروریستی در تبدیل تجمعات مسالمت‌آمیز به محل بروز اقدامات مجرمانه و براندازانه، می‌توان آن را به فرصتی برای افشاء رویکرد منافقانه و جنایت‌کارانه کشورهای

جمهوری اسلامی ایران
شورای عالی امنیت ملی

خیلی محرمانه

نایب‌رئیس مقام معظم رهبری
و دبیر شورای عالی امنیت ملی

شماره: ۳۲۸۴۷۳
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۸/۱۷
اربعیت:
پوست:
فوری

غربی و نیز ارائه دستاوردهای نظام تبدیل نمود. در حالی که قاعدتا کمیته حقیقت یاب هیچ نکته مثبتی را در گزارش خود بازتاب نخواهد داد.

شیوه اقدام (گام به گام):

- وزارت امور خارجه در تعامل با کشورهای اروپایی مانند آلمان و لهستان در مورد این که آیا بانیان قطعنامه در صورت دعوت از گزارش گر «حق تجمعات مسالمت آمیز»، حاضر به عدم تشکیل نشست ویژه یا عدم ایجاد کمیته حقیقت یاب در قطعنامه نشست ویژه، هستند یا خیر؟ استمراج نماید؛
- در صورت مثبت بودن نظر بانیان نشست شورای حقوق بشر، انجام دعوت رسمی از گزارش گر «حق تجمعات مسالمت آمیز»، به زمان پس از نشست (به شرط عدم تعیین کمیته حقیقت یاب) موکول شود (با توجه به احتمال خلف وعده کشورهای غربی). در صورت مطالبه کشورهای غربی در مورد دعوت از گزارش گر خشونت علیه زنان، علاوه بر گزارش گر تجمعات مسالمت آمیز، صرفاً قول بررسی داده خواهد شد.

۲. تدابیر پیشنهادی در مورد کمیته تحقیق وزارت کشور

با عنایت به این که مهم ترین بهانه ایجاد کمیته حقیقت یاب بین المللی، ادعای عدم تشکیل کمیته تحقیق مستقل در داخل و بی کفرمانی و عدم رسیدگی به تخلفات احتمالی مسئولان حوادث اخیر است، لذا اصل ایجاد کمیته تحقیق داخلی ضرورتی انکارناپذیر است لکن اثر بخشی آن در دفع احتمال تشکیل سازکار بین المللی منوط به انجام تدابیر زیر است:

- اولویت ایجاد کمیته ذیل معاونت حقوقی رئیس جمهور یا وزارت دادگستری یا ستاد حقوق بشر؛
- با توجه به این که وزارت کشور در حوادث اخیر باید در جایگاه پاسخ گویی و نه مطالبه گری قرار گیرد لذا تشکیل کمیته تحقیق ذیل آن، در عرصه بین المللی دارای وجاهت لازم نخواهد بود. لذا با توجه به رسانه ای نشدن موضوع در افکار عمومی، مناسب است کمیته یاد شده ذیل نهاد فراقوه ای ستاد حقوق بشر یا نهادهای دولتی دیگر مانند معاونت حقوقی رئیس جمهور یا وزارت دادگستری تشکیل گردد.
- استفاده از اشخاص حقیقی دانشگاهی و یا سمن ها در ریاست کمیته یا اعضای آن و رسانه ای شدن اقدامات کمیته،
- ارائه گزارشی از رسیدگی به شکایات از مأموران و نیز پرداخت خسارت به قربانیان؛ قبل از نشست شورای حقوق بشر.

۳- اعلام پذیرش توصیه کشورهای عضو شورای حقوق بشر مبنی بر ایجاد نهاد ملی حقوق بشر

با توجه به تعهد جمهوری اسلامی ایران در اجلاس یوبی آر شورای حقوق بشر در سال ۲۰۱۰ مبنی بر ایجاد نهاد ملی حقوق بشر و مطالبه بعدی کشورها، در صورت موافقت شورای عالی امنیت ملی می توان ایجاد

جمهوری اسلامی ایران
شورای عالی امنیت ملی

خیلی محرمانه

نایب‌رئیس مقام معظم رهبری
و دبیر شورای عالی امنیت ملی

شماره: ۳۳۸۴۷۳
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۸/۱۷
اربعشنبه
فوری
پوست:

نهاد ملی را به اطلاع اعضای مجمع عمومی و شورای حقوق بشر - به‌ویژه کشورهای که ایجاد نهاد ملی را به ایران توصیه کرده بودند - رسانید (با توجه به نقشی که نهاد ملی می‌تواند در بررسی حوادث اخیر ایفا نماید اهمیت دارد). لکن از آنجا که نهادهای ذی‌ربط مانند ستاد حقوق بشر، وزارت امور خارجه و وزارت اطلاعات علی‌رغم موافقت با اصل ایجاد نهاد ملی، ملاحظاتی در مورد تبعات امنیتی تشکیل آن در قالب یک کمیسیون متشکل از اعضای غیر دولتی دارند، پیشنهاد می‌شود در مقطع فعلی یک شخص حقیقی معتمد مثلا نماینده ویژه یا دستیار رئیس جمهور در حوزه حقوق بشر را با اختیارات مناسب برای این وظیفه تعیین و اعلام نمود (مشابه کمیسیون حقوق بشر روسیه که به‌عنوان نهاد ملی در سازمان ملل پذیرفته شده است).

۴- برگزاری یک جلسه دادگاه رسیدگی به مأموران قاصر یا مقصر؛ قبل از نشست شورای حقوق بشر

برگزاری دادگاه رسیدگی به شکایات مردم از مأموران هم‌زمان با دادگاه اغتشاش‌گران، فارغ از محکومیت یا تبرئه مأمور دولت، می‌تواند نشان‌دهنده عزم نظام برای رسیدگی به اتهامات مسئولان و رفع بهانه تشکیل کمیته حقیقت یاب باشد. در حال حاضر نیز پرونده‌ای در مورد کشته شدن یک فرد زیر ۱۸ سال (با گلوله ساچمه‌ای) به سازمان قضایی نیروهای مسلح ارجاع شده است که می‌توان در برگزاری آن تسریع نمود.

۵- تعامل گسترده در سطح رئیس‌جمهور با همتایان کشورهای عضو شورا مانند چین، برزیل، ونزوئلا

با توجه به عضویت کشورهای هم‌سو مانند چین، برزیل، ونزوئلا در شورای حقوق بشر و عضویت کشورهای آسیایی مانند قطر، امارات، مالزی و برخی کشورهای آفریقایی و آمریکای لاتین دارای سابقه رأی ممتنع به قطعنامه جمهوری اسلامی ایران، ضروری است با همکاری کشورهای هم‌سو و دارای نفوذ، زمینه تغییر رأی آنان به منفی را فراهم کرد.

۶- ارائه گزارش‌های رسواکننده در مورد اطلاعات غلط ارائه شده از سوی نهادهای حقوق بشری

برخی از افراد زیر ۱۸ سال که اسامی آنان به عنوان کودک کشته شده در اغتشاشات در فهرست عفو بین‌الملل و کمیته حقوق کودک ذکر شده است، به دلایلی مانند تصادف، گازگرفتگی و ... فوت نموده‌اند که قابلیت کار رسانه‌ای دارد.

علی شمخانی